

TANÁRI BEIGTATÓ BESZÉDEK.

(Székely-Kereszturt, 1889. máj. 30.)

Mélyen tisztelt gyülekezet! Midőn a jelen ünnepélyen először szólani szerencsés lehetek, kedves kötelességemnek ismerem a jelenlevőket szívesen üdvözölni. Legyenek egyen-egyen szívesen üdvözölve általam unitárius vallásközönségünk és ezen tanintézetünk nevében! Ezt annál szívesebb készséggel teszem, mert meg vagyok győződve, hogy legfőképp a tan, — tehát a legszentebb ügyek egyike iránti nemes érdeklődés hozta össze ily szép számmal a jelenlevőket.

Ez az érdeklődés, joggal mondhatjuk, meg van egyházunk hiveiben annak ügyei iránt; megvolt a mi hitelődeink lelkében is, — különben mi most nem volnánk itt ebben a teremben, mert nem léteznék ezen közhasznunak bizonyult tanintézetünk. A mult száz utóbbi éveiben ugyanis az akkor e vidéken élt unitárius főbb emberek nagy szükségét kezdték látni és érezni annak, hogy itten Székely-Kereszturon, mint az unitarismus és székelység központján egy unitárius felekezeti gymnasium állittassék. A gymnasium-építés iránti érdeklődés nőttön-nőtt, általánossá vált, minek az lett az eredménye, hogy létre jött tanintézetünk. És ámbár a gymnasium épületére kézzel sehol felírva nincsen, lelkem mégis letudja olvasni arról: épült az unitárius buzgóság s tanügy iránti érdeklődés erős fundamentumán, a vallás-erkölcsi élet, magyar nemzeti öntudat, a mivelődés és felvilágosodás ápolása és gyarapítása céljából. S talán nem tévedek, midőn azt állítom, hogy mások — unitáriusok és nem unitáriusok — velem együtt éreznek, egyet vallanak. Állításomat ténynyel igazolom. Jól emlékszem, hogy 1867-ben, december 14-én éppen ebben a teremben, a gymnasiumi épület kibővítése szükségének kérdése tárgyalatott, egy e célra összehívott népes értekezleten, a melyen nem unitáriusok is szép számmal vettek részt: ezek közül is némelyek önkéntes, s mondhatom, tekintélyes adományaikkal az építésre, fényes jelét adták az intézet iránti érdeklődésüknek, sőt egy vallására nézve nem unitárius, da a szó legnemesebb értelmében valódi magyar tekintélyes egyéniség azon az értekezleten így szólott: én ezt a gymnasiumot nem csupán az unitáriusok, hanem a székelység egy tekintélyes része intézetének tartom; s a közel levő templom felé mutatva, folytatá: és ohajtom, hogy anynyira gyarapodjon, nője ki magát, hogy azt a templomot vegye kö-

rül. Hasonló értelemben és hangon szól egy más nem unitárius tekintélyes egyéniség is. Nó de! mindez kegyes óhajtásnak maradt, s lehet fog is maradni, azonban a mellett szól, hogy a tanintézet szükségének érzete általános volt, s az ma is.

A megürült gymnasiumban előbb huzamos időn át egy igazgató tanár vezette annak ügyeit, s mellette egy-egy felsőbb iskolát végzett ifju segédkezett a tanításban, és az ügyek vezetésében. Később a viszonyok változtak s e változás a tanerők szaporítását tette szükségessé. E szükségesen egyházi felsőbbségünk, a mint lehetett, segített is. Ma az országos törvényhozás is már belé szól az egyházak iskola-ügyeibe s mind többet-többet követel e tekintetben, valamint más egyházaktól, ugy a miénktől is. — Ma csak okleveles diplomás tanárt ismer el a törvény. Hanem én egy más nemü, nem irott oklevelet is tudok, s ezt feltétlenül megkívánom az irott oklevél mellé. Ez az erkölsi oklevél, melyet egy tanár, pap, tanító, vagy akármely közhivatalt viselő egyén, buzgósa, hivatalának lelkiismeretes folytatása s jellemessége által maga állit ki a maga részére s melyre aztán a közvélemény nyomja az elismerés értékes pecsétét. Nagy öröömre szolgál, tisztelt gyülekezet! hogy szerencsés vagyok egy olyan tanár beigtatási ünnepélyét nyitani meg ezennel, a ki mindkét nemü oklevéllel rendelkezik, a ki két év alatt, tanári működésével arról győzte meg ismerőit, hogy ő megállja helyét. És midőn végül szives bocsánatot kérek a jelenlevőktől, hogy becses figyelmeket igénytelen szavaimmal fárasztani talán tulmerész is valék: az ünnepélyt megnyitottnak nyilvánitom.

TÖRÖK SÁMUEL,
esperes.

Tisztelt közönség! Nevezetes ünnepe van ma iskolánknak. Egy nagy lépést tett előre. A székely unitáriusok, hosszú időn keresztül, csak önerejükön fejleszthették ez intézetet. A haladó világgal hogy haladhasson, mindig mellette kellett állaniok. A világi, az egyházi kormány segélyében nem igen részesülhetett. Inkább egyesek gondolkoztak és gondoskodtak jövőjéről; pedig a közszükséglet kívánta és kívánja fennmaradását.

Ezeket neked is tudnod kell pályatárs, ki most székfoglalódat megtartád. Gondolkoznod és gondoskodnod! Más az unitárius, és más az állami tanár helyzete.

Valószínűleg tudatában voltál ennek, midőn az itteni tanárságra magadat elhatároztad. Nagy fizetésre, s majd annak idején, nagy nyugdíjra nincsen itt kilátás. De van, ha kötelességérző vagy nagy munkára. Abból, a mi nagy, itt csak ez jut; és még egy: ennek a népnek, a melyért élsz és munkálsz, a székely népnek tisztelete és szeretete. S ha mint eddig, ugy ezután is beéred ezzel, akkor üdvözöllek életednek e nevezetes napján.

Gondolom, kedves pályatárs, hogy tisztában vagy hivatásoddal, céloddal. „Legnagyobb cél pedig itt e földi létben, ember lenni mindég, minden körülményben. (Arany J.)